

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

ІНСТИТУТ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

Кафедра міжнародної інформації

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник директора
з навчальної роботи

« ____ » _____ 20__ року

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВІРТУАЛЬНА ДИПЛОМАТІЯ

для студентів

напряму підготовки **0302** **Міжнародні відносини**

спеціальності **6.030402** – **Міжнародна інформація**

КИЇВ – 2013

Розробник: к.політ.н., доцент **Піпченко Наталія Олександрівна**

Обговорено та рекомендовано до видання Науково-методичною радою Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Протокол від « ____ » _____ 20__ року № ____

Голова науково-методичної ради _____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

« ____ » _____ 20__ року

© Н.О. Піпченко, 2013 рік

© _____, 201_ рік

© _____, 201_ рік

ВСТУП

Навчальна дисципліна «*Віртуальна дипломатія*» є складовою освітньо-професійної програми підготовки фахівців за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр» з *напрямку підготовки – 0302 міжнародні відносини, спеціальності - 6.030402 – міжнародна інформація*.

Предметом навчальної дисципліни є 1) базові засади віртуальної дипломатії у сучасних теоріях міжнародних відносин; 2) типологія віртуального представництва у системі міжнародних відносин; 3) з'ясування особливості функціонування віртуальної дипломатії різновеликих акторів міжнародних відносин; 4) особливості здійснення Інтернет-комунікації посольства держави за кордоном; 5) концепція позиціонування дипломатичного представництва держави за кордоном у соціальних медіа.

Місце дисципліни в системі підготовки фахівців у сфері міжнародної інформації та її зв'язок з іншими дисциплінами: навчальна дисципліна «Віртуальна дипломатія» є однією із ключових складових комплексної підготовки бакалаврів спеціальності «Міжнародна інформація». Навчальна дисципліна «Віртуальна дипломатія» базується на циклі дисциплін фундаментальної, математичної та природничо-наукової підготовки, зокрема «Інформаційно-аналітична діяльність в міжнародних відносинах», «Аналіз зовнішньої політики» та циклі дисциплін професійної та практичної підготовки, зокрема «Вступ до спеціальності "Міжнародна інформація"», «Теорія та практика комунікації», «Масова комунікація».

Дисципліна складається з *двох змістових модулів*.

Перший присвячений вивченню поняття та базових засад віртуальної дипломатії у сучасних теоріях міжнародних відносин, аналізу типології віртуального представництва у системі міжнародних відносин, з'ясуванню особливостей функціонування віртуальної дипломатії США, ФРН, Канади та Великої Британії.

Другий – безпосередньо організації діяльності дипломатичної служби Франції, Фінляндії, Польщі, РФ, Держави Ізраїль та Японії у сфері віртуальної дипломатії, практичній реалізації зовнішньополітичного курсу України за допомогою використання комунікативних Інтернет-технологій.

1. Мета і завдання навчальної дисципліни

1.1. Мета дисципліни – ознайомити студентів із особливостями використання віртуальної дипломатії у зовнішньополітичній практиці провідних держав світу задля узагальнення перспектив розвитку віртуальної дипломатії України.

1.2. Основним завданням вивчення дисципліни є розвиток практичних здібностей використання сучасних комунікативних Інтернет-технологій для забезпечення діяльності зовнішньополітичних установ.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- концепції та методологічні підходи до поняття віртуальна дипломатія;
- практику віртуальної дипломатії США;
- особливості роботи зовнішньополітичного відомства Канади у мережі Інтернет;
- принципи віртуальної дипломатії Великої Британії;
- культурно-політичні характеристик віртуальної дипломатії Федеративної Республіки Німеччини;
- змістовні особливості віртуальної дипломатії Франції, Фінляндії та Республіки Польща;
- особливості функціонування віртуальної дипломатії РФ;
- віртуальні проекти Держави Ізраїль та Японії релевантних для роботи з різними цільовими групами;
- перспективи розвитку віртуальної дипломатії України;

вміти:

- формулювати основні завдання інформаційно-аналітичної роботи у міжнародних відносинах;
- проводити інформаційний пошук, аналіз змісту документів та аналітико-синтетичну обробку інформації, формувати підсумковий документ;
- аналізувати та оцінювати ефективність здійснення комунікації через веб-сайти посольств держави закордоном;
- аналізувати особливості функціонування інформаційного поля посольства держави закордоном;
- формувати стратегію здійснення Інтернет-комунікації посольства держави закордоном;
- формувати концепцію позиціонування дипломатичного представництва держави за кордоном у соціальних медіа;
- аналізувати та розробляти концепцію роботи з негативними відгуками про діяльність посольства держави закордоном;
- формувати пропозиції щодо управління веб-сайтом посольства держави закордоном.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 108 годин/ 3 кредити ECTS. Зокрема: *лекції – 28 год., семінарські заняття – 28 год., самостійна робота – 52 год.*

2. Форма підсумкового контролю успішності навчання – істит.

3. Засоби діагностики успішності навчання та методи оцінювання

3.1 *Знання та розуміння* студентів оцінюється за допомогою: тематичних досліджень, підготовки аналітичних документів, групової роботи, опитування у різних формах.

3.2. *Когнітивні навички (навички мислення)* оцінюються через: аналіз, кейси, оцінювання усіх частин окремих модулів, включаючи самостійну роботу.

3.3 *Практичні навички* студентів оцінюються за допомогою: проектної практичної роботи; написання практичної роботи, рольових ігор, аналізу ситуацій роботи дипломатичних установ, порівняльного аналізу їх комунікаційної політики.

3.4 *Контроль знань* здійснюється за модульно-рейтинговою системою, яка передбачає дворівневе оцінювання засвоєного матеріалу, зокрема *оцінювання теоретичної підготовки (20%)* включає: презентацію (20%), глибинність методології у репрезентованому дослідженні (20%), здійсненність та узгодженість пропозицій (20%), ступінь оригінальності (20%) та визначення методологічних проблем теми, ситуації (20%) та *оцінювання практичної підготовки (80%)* включає: якісну цілісність спостереження (25%), здатність оцінити проблему (25%), ідентифікація шляхів та методологія вирішення проблеми, яка виникла чи може виникнути (25%), окреслення шляхів вирішення специфічних (неординарних) проблем (25%). Курс складається з двох змістових модулів.

Контроль якості вищої освіти, засоби діагностики та методи оцінювання детально зазначені у «Положенні про порядок оцінювання знань студентів при кредитно-модульній системі організації навчального процесу» та відповідно у робочій програмі навчальної дисципліни.

4. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. ПОНЯТТЯ ТА БАЗОВІ ЗАСАДИ ВІРТУАЛЬНОЇ ДИПЛОМАТІЇ У СУЧАСНИХ ТЕОРІЯХ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

ТЕМА 1. СТАНОВЛЕННЯ ВІРТУАЛЬНОЇ ДИПЛОМАТІЇ У СУЧАСНІЙ ПОЛІТИЧНІЙ ПРАКТИЦІ (10 год.)

Сучасні підходи до розуміння зовнішньої політики. Правові засади та порядок організації діяльності дипломатичної служби. Поняття віртуальної дипломатії. Матриця віртуальної дипломатії. Суть та завдання віртуальної дипломатії. Концептуальна основа віртуальної дипломатії. Загальний підхід до розуміння віртуальної дипломатії. Структурно-функціональний підхід. Ефект «інформаційної візуалізації». Напрями дослідження Інституту миру США у сфері віртуальної дипломатії.

ТЕМА 2. ТИПОЛОГІЯ ВІРТУАЛЬНОГО ПРЕДСТАВНИЦТВА У СИСТЕМІ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН (7 год.)

Діяльність європейської організації «DiploFoundation» у сфері віртуальної дипломатії. Поняття «віртуальний посол». Віртуальне посольство та його функції. Веб-сайт дипломатичного представництва. Особливості здійснення дипломатичного веб-менеджменту.

ТЕМА 3. ВІРТУАЛЬНА ДИПЛОМАТІЯ США

(8 год.)

Програма США «Цифровий уряд». Стратегічний план застосування інформаційних технологій у дипломатичній діяльності США у 2006 – 2010 роках. Структурні підрозділи Державного департаменту та посольств, які займаються практичною реалізацією завдань віртуальної дипломатії. Віртуальні дипломатичні представництва США.

ТЕМА 4. ТЕХНОЛОГІЇ ВІРТУАЛЬНОЇ ДИПЛОМАТІЇ ФЕДЕРАТИВНОЇ РЕСПУБЛІКИ НІМЕЧЧИНИ

(8 год.)

Стан розвитку та заходи реформування у сфері медійного закордонного представництва. Головні положення концепції віртуальної дипломатії ФРН. Тематичні веб-сайти ФРН для розвитку та підтримки двосторонніх відносин, економічних та культурних зв'язків. Діяльність організації «DasCorps».

ТЕМА 5. ФУНКЦІОНУВАННЯ ВІРТУАЛЬНИХ ПРЕДСТАВНИЦТВ КАНАДИ І ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ

(16 год.)

Стратегія е-дипломатії Великої Британії. Просвітницькі, інформаційні, культурологічні та іміджеві програми країни у мережі Інтернет. Функціонування інтерактивної мережі зовнішньополітичного відомства. Програма «i-visa». Програма «i-con». Програма «УКТІ». Структурні підрозділи Міністерства закордонних справ та співдружності націй Великої Британії, на які покладено реалізацію завдань е-дипломатії. Діяльність зовнішньополітичного відомства Канади у сфері віртуальної дипломатії. Публічна дипломатія: онлайн послуги. Віртуальний торговельний уповноважений. Програма «Паспортні питання у режимі онлайн». Структурні підрозділи МЗС Канади створенні для реалізації завдань віртуальної дипломатії.

Змістовий модуль 2 ВІРТУАЛЬНА ДИПЛОМАТІЯ У ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН ТА УКРАЇНИ

ТЕМА 6. ІНСТРУМЕНТАРІЙ ВІРТУАЛЬНОЇ ДИПЛОМАТІЇ ФРАНЦІЇ ТА ФІНЛЯНДІЇ

(9 год.)

Концепція віртуальної дипломатії Франції: традиційний та інтерактивний підхід. Функціонування веб-сайту МЗС Франції. Проект МЗС Франції «Франкофонія» як інструмент віртуальної дипломатії. Діяльність МЗС Фінляндії у мережі Інтернет. Проекти МЗС Фінляндії для роботи з різними цільовими групами.

**ТЕМА 7. ОНЛАЙН ДІЯЛЬНІСТЬ ДИПЛОМАТИЧНИХ МІСІЙ ДЕРЖАВИ ІЗРАЇЛЬ ТА
ЯПОНІЇ (8 год.)**

Діяльність структурних підрозділів МЗС Держави Ізраїль у сфері віртуальної дипломатії. Інформаційні листи та проект «Онлайн курси Посла Ізраїлю» МЗС Держави Ізраїль. Онлайн курс МЗС Держави Ізраїль «Коментар до події». Формування іміджу Японії у глобальній інформаційній мережі. Функціонування веб-сайту МЗС Японії. Іміджеві програми Японії у мережі Інтернет.

**ТЕМА 8. ПЕРСПЕКТИВИ ВІРТУАЛЬНОЇ ДИПЛОМАТІЇ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ І
РЕСПУБЛІКИ ПОЛЬЩА (15 год.)**

Діяльність МЗС Російської Федерації у мережі Інтернет. Функціонування веб-сайту зовнішньополітичного відомства. Структурні підрозділи МЗС Росії у сфері віртуальної дипломатії. Інформаційні ресурси МЗС РФ. Концепція віртуальної дипломатії Польщі. Іміджеві програми Польщі у мережі Інтернет.

**ТЕМА 9. ВІРТУАЛЬНА ДИПЛОМАТІЯ У ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ
УКРАЇНИ (16 год.)**

Інформаційне забезпечення зовнішньополітичної діяльності. Програмно-інституціональне забезпечення зовнішньої політики України. Програма «Інвестиційний імідж України» від 17 серпня 2002 року. Державна програма забезпечення позитивного міжнародного іміджу України на 2003-2006 роки. Державна програма формування позитивного міжнародного іміджу України на 2007-2010 роки. Законодавчі акти України у сфері сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. Інформаційно-аналітичне забезпечення зовнішньої політики України в режимі онлайн. Використання інформаційно-комунікаційних технологій у практиці Міністерства закордонних справ України. Функціонування підрозділів МЗС, до компетенції яких віднесено роботу з Інтернет-ресурсами.

**ТЕМА 10. ПРАКТИКА ДИПЛОМАТИЧНИХ ПРЕДСТАВНИЦТВ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВ
ВИ В МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ (7 год.)**

Аналіз веб-сайтів дипломатичних місій України. Характеристика веб-сайтів іноземних дипломатичних представництв в Україні. Визначення параметрів контенту веб-сайту дипломатичного представництва держави за кордоном. Рейтинг та змістовне наповнення веб-сайтів посольств України за кордоном. Забезпечення геополітичної ідентифікації України засобами віртуальної дипломатії. Перспективи використання віртуальної дипломатії у зовнішньополітичній діяльності України.

5. Рекомендована література

Основна:

1. Макаренко Є.А., Піпченко Н.О. Віртуальна дипломатія. Підручник. – К.: Центр вільної преси, 2010. – 302 с.
2. Гуменюк Б.І., Щерба О.В. Сучасна дипломатична служба: Навч. посібник. – К.: Либідь, 2001. – 255с.
3. Зернецька О.В. Глобальний розвиток систем масової комунікації і міжнародні відносини. – К.: Освіта, 1999. – 351 с.
4. Українська дипломатична енциклопедія у 2-х т./ Редкол.: Л. В. Губерський (голова) та ін. - К.: Знання України, 2004. - Т. 1., 2

Додаткова:

1. Макаренко Є.А. Трансформація сучасної дипломатії // Аналітика, експертиза, прогнозування: Монографія – К.: Наша культура і наука, 2003. - с.21-34
2. Королько В.Г. Глобалізація комунікаційних систем як медіа- та віртуальна дипломатія // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2000. – № 2. – С. 204–205
3. Губерський Л.В., Камінський Є.Є., Ожеван М.А. Інтеграція і різноманітність: нові тенденції політики України в сфері масової інформації та нових комунікативних послуг: Інформаційна доповідь: Спец. видання до 7-ої Європ. міністерської конф. з питань політики у сфері засобів масової інформації. - К., 2005. - 120 с.
4. Інформатика та обчислювальна техніка: Короткий тлумачний словник / В.П. Гондюл, А.Г. Дерев'янюк, В.В. Матвеев, Ю.В. Прохур; за ред. В.П. Гондюла. – К.: Либідь 2000. – 322 с. – укр. і рос. мовами
5. Bollier David The rise of Netpolitik: How the Internet is changing International Politics and Diplomacy. - Washington, DC: The Aspen Institute, 2003. – 72 p.
6. Brown Sheryl About Virtual Diplomacy Initiative: U.S. Institute of Peace [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.usip.org/virtualdiplomacy/about.html>
7. Metzl Jamie Network Diplomacy // Georgetown Journal of International Affairs - Winter/Spring 2001. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.carnegieendowment.org/publications/index.cfm?fa=view&id=681>
8. O'Neill Richard P. Net Diplomacy // Publications: Virtual Diplomacy Initiative: U.S. Institute of Peace, Released Online 15 October 2002 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.usip.org/virtualdiplomacy/publications/reports/16b.html>
9. Wilson Dizard U.S. foreign policy in information age. – Centre for Strategic and international Studies, 2001. – p. 5
10. Diplomatie digital Neue Kommunikationswege der internationalen Politik von A. Bilgeri, A. Wolf. – Verlag Barbara Budrich, Opladen, 2004. – 124 s.
11. Kurbalija Jovan Using the Internet to train diplomats (the Diploedu project) // the Virtual Diplomacy conference, United States Institute of Peace in Washington, D.C., April 1 and 2, 1997. - Released Online 15 October 2002 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.usip.org/virtualdiplomacy/publications/reports/diploedu.html>

12. Net Diplomacy I (Beyond Foreign Ministries) // «Net Diplomacy: Toward the Year 2015» [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.usip.org/virtualdiplomacy/publications/reports/14.html>
13. Net Diplomacy II (Beyond Old Borders) // «Net Diplomacy: Toward the Year 2015» [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.usip.org/virtualdiplomacy/publications/reports/15.html>
14. Net Diplomacy III (2015 and Beyond) // «Net Diplomacy: Toward the Year 2015» [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.usip.org/virtualdiplomacy/publications/reports/16c.html>
15. Schmitz Charles A. A Vision of an American Embassy in 2015: A Disquisition in Three Acts and Six-and-a-Half Sets of Premises [Электронный ресурс] // iMP Magazine: Released: July 23, 2001. – Режим доступа: http://www.cisp.org/imp/july_2001/07_01schmitz.htm
16. Kurbalija Jovan DiploWeb - Methodology for Diplomatic Websites // Second International Conference on Web-Management in Diplomacy, Malta, 1-3 February 2002. [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.diplomacy.edu/Conferences/WM2/Papers/DiploWeb%20Methodology.pdf>
17. Virtual Embassies: Different Perspectives [Электронный ресурс] / Dietrich Kappeler, Jovan Kurbalija, Aldo Matteucci, Kishan Rana, Alex Sceberas Trigona // Second International Conference on Web Management in Diplomacy – Режим доступа: <http://www.diplomacy.edu/Conferences/WM2/Papers/Virtual%20Embassies.pdf>
18. IT Strategic Plan. Goals Paper (Fiscal Years 2006 and 2010), United States Department of State. - released April 2004. [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.state.gov/documents/organization/39264.pdf>
19. New Diplomacy: Utilizing Innovative Communication Concepts that Recognize Resource Constraints [Электронный ресурс] / A Report of the U.S. Advisory Commission on Public Diplomacy. - July 2003. – Режим доступа: <http://www.state.gov/documents/organization/22956.pdf>
20. Unterrichtung durch die Bundesregierung: Bericht über den Stand der Entwicklung und Reformmassnahmen bei der medialen Aussenrepräsentanz, Deutscher Bundestag 14. Wahlperiode. Drucksache 14/9502 von 30. 05. 2002. – 22 s. [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://dip.bundestag.de/btd/14/095/1409502.pdf>
21. Herzlich willkommen im Land der Ideen! Deutschland - Land der Ideen - Wir über uns [Электронный ресурс] – Режим доступа: http://www.land-der-ideen.de/CDA/die_initiative,14,0,,de.html. - Заголовок з екрану.
22. Forum: Auswärtige Kultur- und Bildungspolitik und Internet [Электронный ресурс]: Berlin, 27. November 2001, Herausgeber: Auswärtiges Amt. – 38 s. – Режим доступа: http://www.auswaertiges-amt.de/www/de/infoservice/download/pdf/publikationen/forum_akbp_internet.pdf. – Заголовок з титул. екрану.
23. DasCorps – Liga Internationaler Hauptstadtkontakte [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.dascorps.de/index.php?action=readartikel&type=standard&artnr=1233§ion=die>. - Заголовок з екрану.

24. Публічна дипломатія: он-лайн послуги [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.dfait-maeci.gc.ca/cip-pic/menu-en.asp>
25. Foreign Affairs and International Trade Canada [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.international.gc.ca/menu-en.asp>
26. E-diplomacy: the FCO e-Business Strategy, Foreign & Commonwealth Office, July 2001. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.fco.gov.uk/Files/kfile/strategy,0.pdf>
27. E-diplomacy: the FCO ICT strategy (January 2004) - Final Revised 24/2/04 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.fco.gov.uk/Files/KFile/e-diplomacystrategy2004.pdf>
28. Description of Departmental Responsibilities: organizational structure of the Foreign and Commonwealth Office [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.fco.gov.uk/servlet/Front?pagename=OpenMarket/Xcelerate/ShowPage&c=Page&cid=1019061909403>. - Заголовок з екрану.
29. Kommunikation und Information, France diplomatie: ein reaktives Medium und privilegiertes Kommunikationsmittel in Krisensituationen [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.diplomatie.gouv.fr/de/das-aubenministerium_2/aufgaben-ministeriums_312/tatigkeitsbericht-2004_373/die-aubenpolitik-frankreichs_377/kommunikation-und-information_358.html. - Заголовок з екрану.
30. Francophony, Embassy of France in the United States [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.info-france-usa.org/atoz/francophonie.asp>. - Заголовок з екрану.
31. Французьке державне агентство «Edufrance» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.edufrance.fr>
32. A Strategy for the Ministry for Foreign Affairs Finland [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://formin.finland.fi/public/default.aspx?nodeid=32254&contentlan=2&culture=en-US/>. - Заголовок з екрану.
33. Ministry for Foreign Affairs Finland: Web Communications Unit [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://formin.finland.fi/public/default.aspx?nodeid=16591&contentlan=2&culture=en-US>. - Заголовок з екрану.
34. Веб-сайти для дітей посольств країни в США, ФРН, Австрії, Швейцарії та Канаді [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.projectfinland.org>, <http://www.finnland-kids.de>, <http://www.projectfinland.ca>
35. Israel's Ministry of Foreign Affairs: On-line Ambassador's Course [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.mfa.gov.il/MFA/MFAArchive/2000_2009/2005/eAcademy+Ambassadors+Course+2005.htm. - Заголовок з екрану.
36. Israel's Ministry of Foreign Affairs: Course of instruction: Stating the Case, The Jewish Agency for Israel [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.jacontact.org/courses/is-sc/IS-SC.pdf>. - Заголовок з титул. екрану.
37. Анимэ – имиджевое оружие массового поражения //Национальный имидж («Корпоративная имиджелогия») [Електронний ресурс] - Режим доступу:

- <http://www.ci-journal.ru/pressinfo/167/anime--imidzhevoe-oruzhie-massovogo-porazheniya>
38. Куланов А. Японский бум: Имидж страны и перспективы его развития // Корпоративная имиджология, № 1(02), 2008. [Электронный ресурс] - Режим доступа: <http://kulanov.livejournal.com/60600.html>
 39. MOFA: About the Ministry. Organization and Function [Электронный ресурс] - Режим доступа: <http://www.mofa.go.jp/about/hq/org.html>
 40. Веб-сайт «JAPAN BRAND». Projects [Электронный ресурс] - Режим доступа: <http://www.japanbrand.net/projects/index.html>
 41. Веб-сайт «VisitJapan» [Электронный ресурс] - Режим доступа: <http://www.visitjapan.jp/>
 42. Ministerstwo Spraw Zagranicznych, Informacje o MSZ [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.msz.gov.pl/Ministerstwo,Spraw,Zagranicznych,27032.html>
 43. Веб-сайт Головування Польщі в ЄС на 2011 р. [Электронный ресурс] - Режим доступа: <http://prezydencjaue.gov.pl/en/>
 44. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17 серпня 2002 р. № 477-р «Про схвалення Програми «Інвестиційний імідж України» [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=477-2002-%F0>. - Заголовок з екрану.
 45. Постанова Кабінету Міністрів України від 15 жовтня 2003 р. № 1609 «Про затвердження Державної програми забезпечення позитивного міжнародного іміджу України на 2003-2006 роки» [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1609-2003-%EF>. - Заголовок з екрану.
 46. Указ президента України «Про культурно-інформаційний центр у складі закордонної дипломатичної установи України» від 20 лютого 2006 року № 142/2006 [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=142%2F2006>. - Заголовок з екрану.
 47. Розпорядження Кабінету Міністрів від 19 квітня 2006 року № 213-р «Про затвердження переліку закордонних дипломатичних установ України, у складі яких утворюються культурно-інформаційні центри» [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=213-2006-%F0>. - Заголовок з екрану.
 48. Концепція Державної програми формування позитивного міжнародного іміджу України на 2007-2010 роки [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.mfa.gov.ua/mfa/ua/publication/content/6652.htm>. - Заголовок з екрану.
 49. Дипломатичні представництва України за кордоном [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.mfa.gov.ua/mfa/ua/305.htm>. - Заголовок з екрану.
 50. Іноземні дипломатичні представництва в Україні [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.mfa.gov.ua/mfa/ua/1232.htm>. - Заголовок з екрану.
 51. Інформаційний сервер «Укрінформ-новини» [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://news.ukrinform.ua>